

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI

Próbna Matura z OPERONEM

Historia

Poziom rozszerzony

Listopad 2016

**Zacznij
przygotowania
do matury już dziś**

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
1.	1. 3 2. 1 3. 4	1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
2.	a) 2 b) 216 r. p.n.e. c) Np.: Wojsko liczebnie dwukrotnie mniejsze od wojska przeciwnika dzięki taktyce okrążenia wygrało bitwę/W bitwie tej Rzymianie ponieśli całkowitą klęskę, a armia kartagińska stała się dla nich znaczącym zagrożeniem.	1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
3.	Np. Źródła podkreślają, że prześladowania chrześcijan wynikały z ich tajemniczego trybu życia, niechęci do uczestniczenia w życiu publicznym, przypisywania im winy za klęski żywiołowe oraz z podejrzeń o dokonywanie rytualnych praktyk. W związku z tym władcy rzymscy, wydając zalecenia, ograniczali się do karania tych chrześcijan, którzy ujawnili swoją przynależność do źle widzianej sekty i nie chcieli wyrzec się zabobonu. Prześladowania miały charakter zarówno religijny, jak i polityczny. Z jednej strony wynikały z niezrozumienia przez Rzymian wiary w monoteistycznego Boga, a z drugiej były konsekwencją obawy o naruszenie istniejącego porządku ustrojowego i prawnego przez zasady nowej religii. Uwaga: Należy uznać inne merytorycznie poprawne odpowiedzi.	2 pkt – podanie poprawnej przyczyny i rozstrzygnięcia oraz uzasadnienia 1 pkt – podanie poprawnej przyczyny i brak rozstrzygnięcia oraz uzasadnienia 0 pkt – podanie niepoprawnej przyczyny i rozstrzygnięcia oraz uzasadnienia lub brak odpowiedzi	0–2
4.	1. prawda, 2. prawda, 3. fałsz	1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
5.	Np.: Określenie „powstanie ludowe” jest trafne, ponieważ teksty źródłowe dotyczą buntu ludu poszczególnych dzielnic. Do buntu doszło w wyniku chaosu po śmierci Bolesława Chrobrego oraz nieudolnej polityki (np. klęska w walkach z Rusinami) jego synów (Mieszka II, Bezpryma oraz Ottona), która doprowadziła do osłabienia autorytetu władzy, wzrostu wpływów możnych w poszczególnych dzielnicach i zwiększania ucisku niższych warstw społecznych.	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1

Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
6.	<p>a) Np.: Do najważniejszych elementów obecnych w kulturze i nauce arabskiej, z których u progu renesansu skorzystali Europejczycy, należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – innowacje w dziedzinie kartografii, geografii, astronomii, arytmetyki, – zachowanie dzieł antycznych pisarzy, – motywy dekoracyjne, – umowy handlowe (rozwój handlu), – sztuka wyrobu papieru, – cyfry arabskie, – odkrycia w zakresie medycyny i farmakologii, – przestrzenne planowanie zabudowy miejskiej, – uprawa roślin przyprawowych. <p>Uwaga: należy uznać inne merytorycznie poprawne odpowiedzi.</p> <p>b) Np.: Zdanie Eweliny Szlemp jest zasadne, ponieważ dzięki arabskiemu zainteresowaniu kulturą antycznych Greków i Rzymian oraz tłumaczeniu ich dzieł na arabski, Europejczycy w średniowieczu poznali wybitnych twórców świata starożytnego, m.in. Pitagorasa, Arystotelesa, Ptolemeusza, Platona, Galena, Hipokratesa, Serapiona.</p> <p>Uwaga: należy uznać inne merytorycznie poprawne odpowiedzi.</p>	<p>a)</p> <p>1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p> <p>b)</p> <p>1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	0–2
7.	<p>a) Teksty dotyczą konfliktu pomiędzy Bolesławem II Szczodrym (Śmiałym) a biskupem krakowskim Stanisławem (stojącym na czele opozycji), który zakończył się skazaniem biskupa przez króla na śmierć (przez poćwiartowanie). Decyzja króla doprowadziła do buntu przeciwko niemu. W konsekwencji Bolesław musiał uciekać z kraju (udał się na Węgry, gdzie zmarł w niejasnych okolicznościach). Przyczyną różnic jest pochodzenie i osobiste podejście do przekazywanych relacji. Wincenty Kadłubek był krakowskim biskupem, który dążył do ożywienia kultu św. Stanisława i jego kanonizacji. Widział w tym drogę do zjednoczenia Polski. Natomiast Gall był prawdopodobnie mnichem przybyłym do Polski. W swoich relacjach starał się być ostrożny, ponieważ tworzył na dworze Bolesława Krzywoustego, syna Władysława Hermana, który uzyskał władzę w Polsce w wyniku wypędzenia Bolesława Śmiałego.</p> <p>Uwaga: należy uznać inne merytorycznie poprawne odpowiedzi.</p> <p>b) 1079, Władysław I Święty</p>	<p>a)</p> <p>1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p> <p>b)</p> <p>1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	0–2
8.	1. fałsz, 2. prawda, 3. prawda	<p>1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	0–1

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
9.	a) Np. Krzysztof Kolumb potrzebował pieniędzy na realizację planów podróży nową drogą do Indii, natomiast królowie hiszpańscy po zakończeniu rekonkwisty potrzebowali nowych terenów pod zasiedlenie oraz naturalnych surowców zasilających majątek królestwa. Dzięki porozumieniu Kolumb otrzymał wsparcie finansowe na wyznaczanie nowej drogi do Chin i Indii, a Hiszpania zyskała szansę na bycie potęgą kolonialną i handlową. b) Izabela Kastylijska, Ferdynand Aragoński	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
10.	a) Traktat w Radnot b) 1656 r., sygnatariusze: Karol X Gustaw, Jerzy II Rakoczy c) np. prowadzenie wspólnych działań militarnych przeciw Rzeczypospolitej oraz plany jej rozbioru	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi c) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–3
11.	a) 1. fałsz, 2. prawda, 3. prawda b) D	a) 1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
12.	a) Np.: Nowa konstytucja miała na celu zmiany ustrojowe, które miały uszczelnić Rzeczpospolitą przed upadkiem. Wpływ na treść konstytucji miała m.in. filozofia oświecenia, zwłaszcza Monteskiusza. Dążono do naprawy stosunków wewnętrznych, chciano osłabić polityczne wpływy magnaterii i pozbawić szlachtę najwyższej zwierzchności nad chłopami. Położono nacisk na wolność człowieka. Uwaga: należy uznać inne poprawne odpowiedzi. b) Np. Część postulatów Stanisława Staszica znalazła się w zapisie konstytucyjnym (w artykułach Konstytucji 3 maja), który w <i>Przestrożkach</i> zawarł program społeczny, gdzie poruszył m.in. sprawę chłopów, konieczność równouprawnienia między stanami, za najwyższą władzę uważał naród. Jednak np. kwestia nierówności społecznych nie została rozwiązana, zwłaszcza sprawa chłopów, którzy tylko formalnie znaleźli się pod ochroną państwa. Uwaga: należy uznać inne poprawne odpowiedzi.	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
13.	a) Fryderyk Wilhelm II b) II rozbiór Polski dokonany przez Rosję i Prusy, 1793 r. c) Np.: Przeprowadzenie przez Prusy i Rosję drugiego rozbioru Polski było uzasadniane przez zaborców konfliktami wewnętrznymi w samej Rzeczypospolitej, uzurpacją i nadużywaniem władzy, zagrożeniem bezpieczeństwa publicznego, upadkiem handlu i rolnictwa. Uwaga: należy uznać inne poprawne odpowiedzi.	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi c) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–3
14.	1. prawda, 2. fałsz, 3. prawda	1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
15.	Np.: Bossuet i Hill widzą w Cromwellu zręcznego i chytrego polityka. Przewodnika ludu i przeciwnika dogmatyzmu. Dysonans wypowiedzi wynika z odmiennego rozumienia rewolucji i całościowego spojrzenia na władzę i wydarzenia XVII w. Wypowiedź Hilla o Cromwellu jest pozytywna i kreuje bohatera opisu na twórcę Imperium Brytyjskiego. Natomiast w wypowiedzi Bossueta, biskupa katolickiego, jest wyraźna opinia potępiająca działalność Cromwella. Biskup zarzuca mu profanację rzeczy świętych i korzystanie z ludzkiej naiwności celem osiągnięcia własnych politycznych aspiracji. Oprócz tego Bossuet jako biskup katolicki był niechętny purytaninowi, a do tego był zwolennikiem absolutyzmu. Uwaga: należy uznać inne merytorycznie poprawne odpowiedzi.	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
16.	a) Np.: Szkoła krakowska za upadek Rzeczypospolitej obwiniła szlachtę, która nad dobro państwa przekładała prywatne interesy i nie miała szacunku dla władzy, anarchię i wadliwy ustrój. Szkoła warszawska podkreślała, że główną przyczyną upadku była agresja zaborców. b) ustanowienie w 1773 r. Komisji Edukacyjnej, zniesienie konstytucji Stackelbergowskiej, przygotowanie i uchwalenie Konstytucji 3 maja c) B	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi c) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–3

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
17.	powstanie styczniowe, 1863–1864 Uzasadnienie: Np.: W źródle A przytoczono opisy charakterystyczne dla wojny partyzanckiej – powstanie styczniowe to największe powstanie narodowe o charakterze partyzanckim; zostały tu wymienione miejscowości Węgrów i Szaruty – w ich okolicach rozegrały się bitwy w 1863 r. W źródle B zostały wymienione m.in. miejscowości Chrobrz i Grochowska, gdzie również rozgrywały się bitwy w 1863 r., czyli w roku wybuchu powstania styczniowego. Ponadto w źródłach wymienieni zostali charakterystyczni dla powstania styczniowego kosynierzy i Żuawi (Żuawy).	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
18.	a) A b) Np. Węgry, Polska, Hiszpania, Włochy, Turcja, Portugalia	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
19.	a) A b) D	a) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
20.	a) Traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą a ZSRR bądź II pakt Ribbentrop–Mołotow Mapa nr 2 b) wrzesień 1939 r. Dokument precyzował granice podziału terytorium Polski między III Rzeszą a ZSRR oraz regulował kwestie dalszej współpracy wojskowej i politycznej między sojusznikami.	a) 1 pkt – podanie poprawnej nazwy oraz przyporządkowanie numeru mapy 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy, niepoprawne przyporządkowanie numeru mapy lub brak odpowiedzi b) 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
21.	Np.: Doktryna ta zakładała „konieczność wojny totalnej”, a co za tym idzie – przestawienie m.in. gospodarki państwa na ten cel już w czasie pokoju. Charakteryzowały ją też szybkość i skłonność do podejmowania ryzyka.	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi wraz z uzasadnieniem 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
22.	Henryk Dobrzański, pseudonim „Hubal”	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
23.	Np.: Najmniejszą pomoc (w wysokości 0,1%) uzyskała NRD, ponieważ należała do bloku państw środkowo-wschodnich, zatem znajdowała się w strefie wpływów ZSRR.	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

 Kup vademecum

sklep.operon.pl/matura

Zadanie 24.

Temat 1: Wykaż, że za czasów panowania Oktawiana Augusta w Rzymie doszło do kryzysu republikańskiej demokracji.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	<p>Na poziomie czwartym zdający wzbogaca i rozwija umiejętności wykazane na poziomie trzecim: Opisuje różne aspekty danego problemu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. porównuje demokrację republikańskiego Rzymu Augusta z demokracją Aten. Potrafi wskazać dalekosiężne skutki przemian dokonanych przez Augusta, które miały wpływ na kolejne stulecie. Potrafi wyjaśnić, dlaczego okres rządów Oktawiana jest nazywany potocznie „komedią republiki”. Swoje wyjaśnienie podparł faktami.</p> <p>Zaprezentował tok rozumowania prowadzący do sformułowania konkluzji, wykazując się umiejętnością analizowania przyczyn i skutków oraz wyjaśniania różnych interpretacji historycznych dotyczących wpływu rządów Augusta Oktawiana na dzieje Rzymu na przestrzeni kolejnych wieków, zwłaszcza do roku 395 r. Samodzielnie stawia tezy i popiera je argumentami. Wykazał się umiejętnością wyrażania własnych opinii oraz formułowania ocen na temat faktów i postaci historycznych, a także wiązania ich z treściami opisowo-wyjaśniającymi w narracji. Odwołuje się do różnych źródeł informacji.</p>
Poziom III 6–8 pkt	<p>Na poziomie trzecim zdający:</p> <p>Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz wykazał się znajomością i rozumieniem wybranych aspektów polityki, gospodarki i problemów społecznych za rządów Oktawiana Augusta. Przedstawił również wpływ jego działań na kształt ustroju państwa – pryncypat (np. lista senatorów, <i>Pax Romana</i>, budowanie ustroju łączącego dyktaturę z elementami demokratyzmu). Przeprowadził konsekwentną selekcję oraz hierarchizację faktów i innych informacji niezbędnych do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Praca nie jest chronologiczną opowieścią, a świadomym zestawem właściwych wydarzeń wraz poprawnymi datami. Zaprezentował pełny tok rozumowania, podejmując próbę analizowania przyczyn i skutków zmian polityczno-społecznych w Rzymie pod wpływem reorganizacji życia politycznego w Rzymie (likwidacja zgromadzeń ludowych, zachowanie senatu i niektórych instytucji republikańskich). Podjął także próbę formułowania własnych opinii i ocen dotyczących faktów historycznych i ich interpretacji oraz postaci historycznych, zwłaszcza Oktawiana Augusta.</p>
Poziom II 3–5 pkt	<p>Na poziomie drugim zdający:</p> <p>Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz przedstawił w ujęciu głównie chronologicznym przykładowe wiadomości, np. przyjęcie przez Oktawiana tytułu honorowego pierwszego obywatela – <i>princeps civium</i>, rezygnacja przez Oktawiana ze wszystkich uprawnień na rzecz senatu, początek pryncypatu, organizacja siły zbrojnej, organizacja państwa (podział na prowincje i podboje Augusta, klęska teutoburska), dotyczące historii starożytnego Rzymu w I w. p.n.e. jako jeden ciąg, jednak w niewystarczającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem zachodzących na siebie aspektów polityki, gospodarki i spraw społecznych. W niewystarczającym stopniu przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji. Przytoczone przez niego fakty są raczej stereotypowe. Wybiórczo podaje daty i przywołuje postacie (31 r., 28 r., 27 r., 14 r., 12 r., 6 r., 10 r. n.e., 14 r. n.e., Wispaniusz Agrippa, Antoniusz, Lepidus), jednak nie wpływa to na wyraźny tok rozumowania ani na próbę wyjaśnienia przyczyn i skutków. Uczeń nie stawia tez ani nie popiera ich żadnymi argumentami.</p>
Poziom I 1–2 pkt	<p>Na poziomie pierwszym zdający:</p> <p>Poprawnie określił jedynie ramy chronologiczne pracy, lecz nie przeprowadził selekcji i hierarchizacji informacji do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Pominął większość dat, wydarzeń, oscylując tylko wokół ogólnikowej charakterystyki rządów Augusta, np. tłumaczy, na czym polegała idea pryncypatu, jakie zasługi przypisuje się Oktawianowi w prawie, organizacji państwa rzymskiego, w jaki sposób prowadził politykę wobec prowincji. Jednak w niezadowalającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem tematu. Nie omówił wybranych etapów zmian społecznych i polityki prowadzonej za Augusta. Nie ukazał związków tych zmian z wydarzeniami politycznymi i społecznymi. Zaprezentował w niezadowalającym stopniu tok rozumowania. Praca jest chaotyczna i nieprzemyślana.</p>
0 pkt	<p>Zdający podał informacje słabo związane lub niezwiązane z historią przemian politycznych i społecznych starożytnego Rzymu czasów Augusta Oktawiana. Podane informacje lub sposób narracji wskazują, że zdający nie rozumie tematu i nie mieści się w określonych ramach chronologicznych, czyli od 27 r. p.n.e. do 14 r. n.e.</p>

Temat 2: Scharakteryzuj najważniejsze polityczne i gospodarcze osiągnięcia Piastów (X–XIV w.).

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	<p>Na poziomie czwartym zdający wzbogaca i rozwija umiejętności wykazane na poziomie trzecim: Opisuje różne aspekty danego problemu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. na tle ówczesnej sytuacji politycznej i gospodarczej Polski Piastów (od około 960 do 1370 r.), przedstawia sylwetki: Mieszka I, Bolesława Chrobrego, Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego, Bolesława Krzywoustego, Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego. Opisuje ich dokonania głównie w procesie tworzenia się polskiej państwowości. Podkreśla znaczenie uгод i traktatów w polityce międzynarodowej (na wschodniej, zachodniej i południowej granicy) oraz przedstawia wydarzenia, które podkreślają rangę Polski jako potęgi środkowoeuropejskiej (bitwa pod Płowcami, pokój w Kaliszu, zajęcie Rusi Halickiej, zjazd w Wyszehradzie). Wykazuje się umiejętnością łączenia dat z wydarzeniami, które odegrały znaczącą rolę w kształtowaniu polityki i kultury Polski Piastów (966, 1000, 1005, 1018–1019, 1025, 1038–1039, 1076, 1108–1109, 1119, 1135, 1138, 1180, 1194, 1226, 1230, 1241, 1308–1309, 1320, 1331, 1340, 1343, 1364).</p> <p>Zaprezentował tok rozumowania prowadzący do sformułowania konkluzji, wykazując się umiejętnością analizowania skutków panowania Piastów dla Polski oraz wyjaśniania różnych interpretacji historycznych dotyczących bilansu polityki piastowskiej. W swojej wypowiedzi wymienia także trudne chwile w procesie tworzenia polskiej państwowości, np. podział dzielnicowy i problem krzyżacki. Samodzielnie stawia tezy i popiera je argumentami. Wykazał się umiejętnością wyrażania własnych opinii i formułowania ocen na temat faktów i postaci historycznych oraz wiązania ich z treściami opisowo-wyjaśniającymi w narracji. Odwołuje się do różnych źródeł informacji.</p>
Poziom III 6–8 pkt	<p>Na poziomie trzecim zdający:</p> <p>Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz wykazał się znajomością i rozumieniem wybranych aspektów polityki, gospodarki i problemów społecznych. Przedstawił znaczenie rdzennie polskiej dynastii w historii Polski. Zwrócił uwagę na dokonania księcia Mieszka, króla Bolesława Chrobrego, księcia Bolesława Krzywoustego oraz króla Kazimierza Wielkiego. Przeprowadził konsekwentną selekcję i hierarchizację faktów i innych informacji niezbędnych do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Praca nie jest chronologiczną opowieścią, a świadomym zestawem właściwych wydarzeń wraz poprawnymi datami. Zaprezentował pełny tok rozumowania, podejmując próbę oceny władzy poszczególnych książąt i królów Polski. Podjął próbę wyciągnięcia wniosków.</p>
Poziom II 3–5 pkt	<p>Na poziomie drugim zdający:</p> <p>Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz przedstawił w ujęciu głównie chronologicznym niektóre wiadomości dotyczące wydarzeń w latach 960–1370 jako jeden ciąg. Skoncentrował się na przyczynach i skutkach chrztu, zarysował politykę pokojową i ekspansywną państwa wobec sąsiadów (Czechy, Niemcy, Węgry, Ruś), podał skutki zjazdu w Gnieźnie, pokoju w Budziszynie, zjazdu w Merseburgu, zdobycie Pomorza Gdańskiego przez Krzywoustego. Omówił także skutki koronacji wybranych władców, problem krzyżacki, podział dzielnicowy oraz próby jednoczenia państwa. Jednak w niewystarczającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem zachodzących na siebie aspektów polityki, gospodarki i spraw społecznych. W niewystarczającym stopniu przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji. Przytoczone przez niego fakty są raczej stereotypowe.</p> <p>Podaje niektóre daty bądź imiona i przydomki władców, np. 966, 1000, 1018, 1025, 1076, 1138, 1180, 1320, 1340, 1343, 1370, Mieszko I, Bolesław Chrobry, Bolesław Śmiały, Bolesław Krzywousty, Konrad Mazowiecki, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki. Jednak nie wpływa to na wyraźny tok rozumowania ani na próbę wyjaśnienia przyczyn i skutków. Uczeń nie stawia tez ani nie popiera ich żadnymi argumentami.</p>
Poziom I 1–2 pkt	<p>Na poziomie pierwszym zdający:</p> <p>Poprawnie określił jedynie ramy chronologiczne pracy, lecz nie przeprowadził selekcji i hierarchizacji informacji do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Pominął większość dat, wydarzeń, oscylując tylko wokół ogólnikowej charakterystyki Piastów, tj. skupił się na ważniejszych wydarzeniach, omawiając ich przyczyny i skutki. Np. omówił chrzest Polski, statut Krzywoustego – testament, podział dzielnicowy, problem krzyżacki, próbę odbudowy jedności państwa polskiego oraz politykę wobec utraconych ziem, jednak w niezadowalającym stopniu wykazując przy tym znajomość i rozumienie tematu. Nie dokonał bilansu panowania Piastów z perspektywy polityki i kultury polskiej. Nie ukazał związków tych zmian z wydarzeniami politycznymi i społecznymi. Zaprezentował w niezadowalającym stopniu tok rozumowania. Praca jest chaotyczna i nieprzemysłana.</p>

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
0 pkt	Zdający podał informacje słabo związane lub niezwiązane z historią władzy Piastów w Polsce. Podane informacje lub sposób narracji wskazują, że zdający nie rozumie tematu i nie mieści się w określonych ramach chronologicznych.

Temat 3: „Polska krajem bez stosów” – przedstaw źródła polskiej tolerancji i jej skutki na przestrzeni XVI i XVII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Na poziomie czwartym zdający wzbogaca i rozwija umiejętności wykazane na poziomie trzecim: Opisuje różne aspekty danego problemu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. cechy polityki Zygmunta II Augusta, konfederacja warszawska, unia brzeska, postawa sarmacka i wypędzenie arian. Opisuje wyznania obecne w XVI-wiecznej Polsce (kalwinizm, luteranizm, prawosławie, katolicyzm, judaizm). Wskazuje postawy władców wobec innych nacji i wyznań występujących w granicach Rzeczypospolitej. Potrafi zdefiniować, czym jest tolerancja i w świetle tej definicji, opierając się na faktach, obalić mit, że Polska była krajem tolerancyjnym w XVII w. Zaprezentował tok rozumowania prowadzący do sformułowania konkluzji, wykazując się umiejętnością analizowania przyczyn i skutków wynikających z niejednorodności etnicznej i religijnej państwa oraz wyjaśniania różnych interpretacji historycznych o tolerancji w Polsce w XVI i XVII w. Samodzielnie stawia tezy i popiera je argumentami. Wykazał się umiejętnością wyrażania własnych opinii i formułowania ocen na temat faktów i postaci historycznych, np. polityka Zygmunta Augusta, zamierzenia i efekty konfederacji warszawskiej, unii brzeskiej czy wypędzenie arian oraz wiązania ich z treściami opisowo-wyjaśniającymi w narracji. Odwołuje się do różnych źródeł informacji. Wykorzystał źródła informacji zamieszczone w arkuszu i przywołał je w narracji do uzasadnienia wniosków.
Poziom III 6–8 pkt	Na poziomie trzecim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz wykazał się znajomością i rozumieniem wybranych aspektów polityki, gospodarki i problemów społecznych. Przedstawił przyczyny i skutki, jakie pociąga za sobą określenie: „Polska krajem bez stosów”, tj. pokazał Polskę jako kraj, który od dawna był wielonarodowościowy i wielowyznaniowy. Podkreśla, że na początku pojawienie się protestantyzmu nie wywołało buntów i wojen religijnych jak w innych krajach europejskich. Zwrócił uwagę na politykę Rzeczypospolitej, zwłaszcza Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta oraz rolę szlachty w niej. Przywołał działalność Hozjusza. Przeprowadził konsekwentną selekcję i hierarchizację faktów i innych informacji niezbędnych do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Praca nie jest chronologiczną opowieścią, a świadomym zestawem właściwych wydarzeń (konfederacja warszawska, unia brzeska, wypędzenie arian) wraz z poprawnymi datami (1520, 1573, 1569, 1658). Zaprezentował pełny tok rozumowania, podejmując próbę analizowania przyczyn i skutków zmian polityczno-społecznych w Polsce pod wpływem reorganizacji życia politycznego przez władców i szlachtę (sprowadzenie Żydów, obecność Krzyżaków, unia z Litwą, przyjęcie protestantów i hugenotów, działalność jezuitów, wypędzenie arian). Podjął także próbę formułowania własnych opinii i ocen dotyczących faktów historycznych i ich interpretacji oraz postaci historycznych (książąt i królów Polski). W swojej wypowiedzi wykorzystał teksty źródłowe.
Poziom II 3–5 pkt	Na poziomie drugim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz przedstawił w ujęciu głównie chronologicznym niektóre wiadomości (unia brzeska, sejm warszawski) dotyczące wydarzeń w latach 1596–1658 jako jeden ciąg, jednak w niewystarczającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem zachodzących na siebie aspektów polityki, gospodarki i spraw społecznych (ugodowa polityka Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta, problemy szlachty i kościoła katolickiego, napływ z Europy pogrążonej w religijnych walkach do kraju ludności o różnych wyznaniach). W niewystarczającym stopniu przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji. Przytoczone przez niego fakty są raczej stereotypowe. Podaje daty (1520, 1570, 1573, 1596), jednak nie wpływa to na wyraźny tok rozumowania ani na próbę wyjaśnienia przyczyn i skutków tolerancyjnej polityki państwa polskiego prowadzonej już od Kazimierza Wielkiego, np. wobec Żydów. Zdający nie stawia tez ani nie popiera ich żadnymi argumentami. Wykorzystał niektóre źródła informacji i przywołał je w narracji.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom I 1–2 pkt	Na poziomie pierwszym zdający: Poprawnie określił jedynie ramy chronologiczne pracy, lecz nie przeprowadził selekcji i hierarchizacji informacji do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Pominął większość dat, wydarzeń, oscylując tylko wokół ogólnikowej charakterystyki tolerancji w Polsce, tj. zaniechania potępienia arian, wydanie ustawy regulującej przywileje dla Żydów, protestantów, jednak w niezadowalającym stopniu wykazując znajomość i rozumienie tematu. Nie wskazał źródeł i skutków tolerancji, np. położenie Polski, narody żyjące w granicach Polski, polityka protestantów i ich wpływ na kulturę i politykę Polski, głównie zamiana kościołów na zbory, wnoszenie ważnych informacji z państwa (zachowanie protestantów w czasie potopu szwedzkiego). Zaprezentował w niezadowalającym stopniu tok rozumowania. Praca jest chaotyczna i nieprzemyślana. Nie wykorzystał źródeł informacji.
0 pkt	Zdający podał informacje słabo związane lub niezwiązane z historią tolerancji w Polsce. Podane informacje lub sposób narracji wskazują, że zdający nie rozumie tematu i nie mieści się w określonych ramach chronologicznych.

Temat 4: Scharakteryzuj przemiany społeczne i gospodarcze na ziemiach polskich w latach 1815–1914.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Na poziomie czwartym zdający wzbogaca i rozwija umiejętności wykazane na poziomie trzecim: Opisuje różne aspekty danego problemu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. skutki likwidacji Księstwa Warszawskiego i dominację rosyjską po Kongresie Wiedeńskim. Opisuje sytuację międzynarodową i walkę o niepodległość Polski. Omawia proces pogłębiającej się świadomości Polaków i obecności „sprawy polskiej” na arenie międzynarodowej. Wskazuje postawy zaborców wobec społeczeństwa polskiego i Polaków wobec zaborców. Charakteryzuje różnice gospodarcze i społeczne między dzielnicami w czasie zaborów i po nich. Potrafi wymienić organizacje, instytucje i programy mające na celu odrodzenie ducha polskości, rozwój społeczny i dążenie do niepodległości, tj. Bank Polski, Bazar w Poznaniu, Towarzystwo Naukowej Pomocy, Towarzystwo Filomatów, Biblioteka Raczyńskich, Akademia Umiejętności, Związek Wolnych Polaków, PPS, Liga Polska, Stronnictwo Ludowe, Proletariat, SDKPiL i wiele innych. Zaprezentował tok rozumowania prowadzący do sformułowania konkluzji, wykazując się umiejętnością analizowania przyczyn i skutków oraz wyjaśniania różnych interpretacji historycznych na temat przemian społecznych i gospodarczych wywołanych rosnącą świadomością Polaków i okolicznościami dyktowanymi przez ówczesną sytuację polityczną (powstania ludowe, Wiosna Ludów). Samodzielnie stawia tezy i popiera je argumentami. Wykazał się umiejętnością wyrażania własnych opinii i formułowania ocen na temat faktów i postaci historycznych oraz wiązania ich z treściami opisowo-wyjaśniającymi w narracji.
Poziom III 6–8 pkt	Na poziomie trzecim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz wykazał się znajomością i rozumieniem wybranych aspektów polityki, gospodarki i problemów społecznych. Przedstawił przyczyny i skutki, jakie zrodziła likwidacja Księstwa Warszawskiego i dominacja rosyjska (proces podporządkowania Polaków). Ukazał w różnych perspektywach politykę pruską i austriacką (dążenie do likwidacji państwowości i wynarodowienia Polaków). Odniósł się do działalności różnych towarzystw patriotycznych (filomaci i filareci, TDP, Zemsta Ludu, Gromady Ludu, Hotel Lambert), wyjaśnił, czym była praca u podstaw i jakie znaczenie w historii narodu polskiego odegrały powstania narodowe. Omówił powstanie partii politycznych (Związek Wolnych Polaków, PPS, Liga Polska, Stronnictwo Ludowe, Proletariat, SDKPiL) reprezentujących interesy różnych warstw społecznych, np. chłopów. Przedstawił konsekwentną selekcję i hierarchizację faktów i innych informacji niezbędnych do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Praca nie jest chronologiczną opowieścią, a świadomym zestawem właściwych wydarzeń (postanowienia traktatowe, konstytucja dla Królestwa Polskiego i Krakowa, powstanie listopadowe, Statut Organiczny, rabacja galicyjska, powstanie styczniowe, Piłsudski w Japonii, wybuch I wojny światowej) wraz z poprawnymi datami (1815, 1825, 1830, 1832, 1833, 1846, 1863, 1905, 1914). Zaprezentował pełny tok rozumowania, podejmując próbę analizowania przyczyn i skutków zmian polityczno-społecznych w Polsce pod wpływem reorganizacji życia politycznego i społecznego przez zaborców (germanizacja, rusyfikacja, Hakata, Kulturkampf, Statut Organiczny, umowa

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
	kagańcowa i inne). Podjął także próbę formułowania własnych opinii i ocen dotyczących faktów historycznych i ich interpretacji oraz postaci historycznych, np. Ledóchowski, Drucki-Lubecki, Cegielski, Kronenberg, Marcinkowski, Lelewel, Mickiewicz, Niemojowski, Dmowski, Piłsudski.
Poziom II 3–5 pkt	Na poziomie drugim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz przedstawił w ujęciu głównie chronologicznym wiadomości dotyczące wydarzeń w latach 1815–1914 (sprawa polska na kongresie, konstytucja dla Kongresówki i Krakowa, statut organiczny, powstania: listopadowe, krakowskie, styczniowe, Piłsudski w Japonii jako jeden ciąg, jednak w niewystarczającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem zachodzących na siebie aspektów polityki, gospodarki i spraw społecznych. W niewystarczającym stopniu przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji. Przytoczone przez niego fakty są raczej stereotypowe. Podał daty, jednak nie wpłynęło to na wyraźny tok rozumowania ani na próbę wyjaśnienia przyczyn i skutków. Nie postawił tez ani nie poparł ich żadnymi argumentami.
Poziom I 1–2 pkt	Na poziomie pierwszym zdający: Poprawnie określił jedynie ramy chronologiczne pracy, lecz nie przeprowadził selekcji i hierarchizacji informacji do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Pominął większość dat, wydarzeń, oscylując tylko wokół ogólnikowej charakterystyki przemian społecznych i gospodarczych (1829/1830–1831, 1863–1864, przyczyny i skutki powstań, Wielka Emigracja) w Polsce okresu pokongresowego, jednak w niezadowalającym stopniu wykazując znajomość i rozumienie tematu. Nie wskazał przyczyn i skutków zmian (stosunek Polaków do zaborców, dążenie do niepodległości), jakie zaszły wśród Polaków po 1815 r. Zaprezentował w niezadowalającym stopniu tok rozumowania. Praca jest chaotyczna i nieprzemyślana.
0 pkt	Zdający podał informacje słabo związane lub niezwiązane z przemianami w społeczeństwie polskim po 1815 r. Podane informacje lub sposób narracji wskazują, że zdający nie rozumie tematu i nie mieści się w określonych ramach chronologicznych.

Temat 5: Wykaż, że do I wojny światowej doszło w wyniku konfliktów o militarne i gospodarcze interesy mocarstw światowych. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Na poziomie czwartym zdający wzbogaca i rozwija umiejętności wykazane na poziomie trzecim: Opisuje różne aspekty danego problemu w szerszym kontekście interpretacyjnym, tj. wskazuje cele gospodarcze i polityczne np. Rosji, Austro-Węgier, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Włoch, Turcji, Japonii – mocarstw zdolnych do prowadzenia zbrojnej interwencji na terenie obcego kraju. Wskazuje pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu konfliktu, poczynając od polityki imperialnej i kolonialnej prowadzonej od XVIII w. Omawia sojusze i traktaty wybranych mocarstw. Zaprezentował tok rozumowania prowadzący do sformułowania konkluzji, wykazując się umiejętnością analizowania przyczyn i skutków oraz wyjaśniania różnych interpretacji historycznych o I wojnie światowej. Stawia tezy i popiera je argumentami. Wykazał się umiejętnością wyrażania własnych opinii i formułowania ocen na temat faktów i postaci historycznych oraz wiązania ich z treściami opisowo-wyjaśniającymi w narracji. Odwołuje się do różnych źródeł informacji. Wykorzystał źródła informacji zamieszczone w arkuszu i przywołał je w narracji do uzasadnienia wniosków.
Poziom III 6–8 pkt	Na poziomie trzecim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz wykazał się znajomością i rozumieniem wybranych aspektów polityki, gospodarki i problemów społecznych. Na przykładzie wybranych państw opisał cele polityki i położenie na arenie międzynarodowej, np. polityka Francji, dążenia Niemiec, Włoch i Rosji. Omówił położenie gospodarcze Wielkiej Brytanii. Wskazał sojuszników, wrogów, a następnie zarysował mapę ich nabytków kolonialnych. Przeprowadził konsekwentną selekcję i hierarchizację faktów i innych informacji niezbędnych do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Praca nie jest chronologiczną opowieścią, a świadomym zestawem właściwych wydarzeń wraz poprawnymi datami. Zaprezentował pełny tok rozumowania, podejmując próbę analizowania przyczyn i skutków (np. samowystarczalność gospodarcza, budowa kapitału i monopolu kolonialnego głównie przez Niemcy, Wielką Brytanię, Stany Zjednoczone i Japonię oraz Rosję), zmian polityczno-społecznych w Europie pod wpływem reorganizacji życia politycznego i społecznego przez ideologie i światowych polityków. Podjął także próbę formułowania własnych opinii

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
	i ocen dotyczących faktów historycznych i ich interpretacji oraz postaci historycznych (Otto von Bismarck, F. Foch, Wilhelm II, Hindenburg, Wilson, Aleksander III, Mikołaj II, Moltke). W swojej wypowiedzi wykorzystał materiały źródłowe.
Poziom II 3–5 pkt	Na poziomie drugim zdający: Poprawnie określił ramy chronologiczne pracy oraz przedstawił w ujęciu głównie chronologicznym wybrane wiadomości (narastające problemy pokongresowe, trójprzymierze, trójporozumienie, rywalizacja kolonialna Niemców, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Francji, rywalizacja polityczna Rosji, Japonii, Niemiec, Austro-Węgier dotyczące wydarzeń w latach 1882–1918 jako jeden ciąg, jednak w niewystarczającym stopniu wykazał się znajomością i rozumieniem zachodzących na siebie aspektów polityki, gospodarki i spraw społecznych. W niewystarczającym stopniu przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji. Przytoczone przez niego fakty są raczej stereotypowe. Podaje daty i nazwiska (np. Otto von Bismarck, F. Foch, Wilhelm II, Hindenburg, Wilson, Aleksander III, Mikołaj II, Moltke, Yoshihito, Hirobumi, 1871, 1879, 1882, 1892, 1905, 1907, 1912–1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918), jednak nie wpływa to na wyraźny tok rozumowania ani na próbę wyjaśnienia charakteru konfliktu. Uczeń nie stawia tez ani nie popiera ich żadnymi argumentami. Wykorzystał niektóre źródła informacji i przywołał je w narracji.
Poziom I 1–2 pkt	Na poziomie pierwszym zdający: Poprawnie określił jedynie ramy chronologiczne pracy, lecz nie przeprowadził selekcji i hierarchizacji informacji do narracji budowanej w ujęciu statycznym lub dynamicznym. Pominął większość dat i wydarzeń (np. 1879, 1882, 1912–1913, 1907, 1914, 1918, zawarcie porozumień, polityka kolonialna, przebieg wojny, ultimatum Austro-Węgier, wypowiedzenie wojny Rosji, Francji przez Niemcy, przyłączenie się do wojny Wielkiej Brytanii, polityka Japonii wobec Chin), oscylując tylko wokół ogólnikowej charakterystyki I wojny światowej, jednak w niezadowalającym stopniu wykazując znajomość i rozumienie tematu. Nie wskazał źródeł i skutków konfliktu (polityka kolonialna, monopol gospodarczy, rywalizacja kolonialna, polityka supermocarstwowości, traktat wersalski, nowy porządek w Europie). Nie zajął stanowiska. Zaprezentował w niezadowalającym stopniu tok rozumowania. Praca jest chaotyczna i nieprzemyślana. Nie wykorzystał źródeł informacji.
0 pkt	Zdający podał informacje słabo związane lub niezwiązane z konfliktem I wojny światowej. Podane informacje lub sposób narracji wskazują, że zdający nie rozumie tematu i nie mieści się w określonych ramach chronologicznych.

**TWÓJ KOD DOSTĘPU
DO GIEŁDY MATURALNEJ**

→ ZOBACZ NA NASTĘPNEJ STRONIE

TWÓJ KOD DOSTĘPU

DB3F79C95

Wybierz

Zdecydowanie NAJLEPSZY SERWIS DLA MATURYSTÓW

WWW.GIELDAMATURALNA.PL

DLA CIEBIE:

• WIĘCEJ ZADAŃ

► PEŁEN DOSTĘP do całego serwisu przez 2 tygodnie*!

- 1 Zaloguj się na gielamaturalna.pl
- 2 Wpisz swój kod
- 3 Odblokuj dostęp do bazy tysięcy zadań i arkuszy
- 4 Przygotuj się do matury z nami!

* Kod umożliwia dostęp do wszystkich materiałów zawartych w serwisie gielamaturalna.pl przez 14 dni od daty aktywacji (pierwsze użycie kodu). Kod należy aktywować do dnia 31.12.2016 r.

Najlepsze zakupy przed egzaminem!

TESTY, VADEMECUM
I PAKIETY 2017

